

**Jyväskylän
esiopetuksen linjaukset
1.1.2019**

JYVÄSKYLÄ

Esiopetusta ohjaavat normit

Perusopetuslaki (628/1998) ja -asetus (852/1998) ohjaavat esiopetuksen järjestämistä. Lain mukaan opetuksen tulee edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana. Suomessa esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja sitä säätelee perusopetuksen säädösten lisäksi varhaiskasvatustalaki. (Varhaiskasvatustalaki 540/2018.)

Perusopetuslain vuonna 2015 tehdyn muutoksen (1040/2014) mukaisesti esiopetus muuttui velvoittavaksi. Jokaisen esiopetusikäisen lapsen tulee osallistua esiopetukseen tai muuhun sen tavoitteet saavuttavaan toimintaan oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna. Vastuu osallistumisesta on huoltajilla. Jokaisella lapsella on oikeus vähintään 700 tunnin maksuttomaan esiopetukseen.

Perusopetuslain 4 §:n mukaan kunta on velvollinen järjestämään esiopetusta sen alueella asuville lapsille oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna. Lisäksi kunta on velvollinen järjestämään oppivelvollisuuden alkamisvuonna esiopetusta 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun pidentetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille ja niille lapsille, jotka 27 §:n mukaisesti aloittavat perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin. Perusopetusasetuksen 23 A §:n mukaan opetuksen järjestäjän tulee etukäteen ilmoittaa

- esiopetuksen järjestämispaikoista,
- opetuksen alkamis- ja päättymisajankohdasta,
- miten sen järjestämään tai hankkimaan esiopetukseen haetaan.

Kunta voi perustellusta opetuksen järjestämiseen liittyvästä syystä vaihtaa esiopetuksen järjestämispaikkaa (perusopetuslaki 6 §).

Valtakunnalliset esiopetuksen perusteet on normimuotoinen asiakirja ja se on otettu käyttöön 22.12.2014. Vuoden 2014 esiopetussuunnitelman perusteiden yleiset linjaukset laadittiin yhdessä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kanssa. Näin osaltaan tuetaan koulutuksellisen jatkumon muodostumista esiopetuksen perusopetukseen. Jyväskylän paikallinen esiopetussuunnitelma on hyväksytty sivistyslautakunnassa 27.1.2016 ja se on otettu käyttöön 1.8.2016 <https://peda.net/opetussuunnitelma/ksops/jkleops>. Paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma ohjaa sekä kunnallista että yksityistä esiopetusta. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen esiopetussuunnitelman pohjalta on laadittu yksikkökohtaiset toimintasuunnitelmat, jotka sisältävät kuvauksen esiopetuksen toteuttamisesta. Lisäksi Jyväskylässä jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma https://www.jyvaskyla.fi/sites/default/files/atoms/files/lapsen_esiops_oppimissuunnitelma.pdf.

Ammattitaitoinen henkilöstö takaa laadukkaan esiopetuksen. Esiopetusta antavien opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksissa annetussa asetuksessa (986/98 7,8,9 ja 21 §, täydennetty A 327/00). Jyväskylässä päiväkodin johtaja vastaa siitä, että esiopetusryhmässä työskentelee vähintään yksi esiopetuskelpoisuuden omaava lastentarhanopettaja.

Esiopetuksen järjestäminen Jyväskylässä

Jyväskylässä esiopetusta järjestetään päiväkodeissa. Esiopetuksen järjestämisessä tavoitteena on seitsemän lapsen minimimäärä yksikkötasolla, jotta lapsi saa mahdollisuuden toimia ja oppia vertaisryhmässä. Suurin osa esiopetusikäisistä lapsista osallistuu samassa päiväkodissa myös varhaiskasvatukseen aamuisin ennen esiopetuksen alkamista ja/tai esiopetusajan jälkeen iltapäivisin/iltaisin. Tämän vuoksi esiopetuksen lapsiryhmän minimikoko perustuu varhaiskasvatuslain mukaiseen ryhmäkoon määrittelyyn ja Jyväskylän tekemään linjaukseen 1:7 suhdeluvusta yli kolmevuotiaiden lasten ryhmissä. Tämä tarkoittaa sitä, että seitsemän lasta muodostaa yhden kasvattajan ohjaaman pienryhmän. Tavoitteellisesta seitsemän lapsen minimimäärästä yksikkötasolla voidaan poiketa vain perustelluista syistä. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi lapsen ympärivuorokautisen hoidon tarve, maantieteelliset erityisyydet tai ruotsinkieliseen toimintaan osallistuminen.

Jyväskylässä esiopetusta järjestetään **alueittain** ja esiopetusryhmien sijainti eri päiväkodeissa päätetään kunkin lukuvuoden osalta vasta sitten, kun tiedetään esiopetusryhmien muodostamiseen keskeisesti vaikuttavat asiat, joita ovat:

- mahdollisuus taata jokaiselle lapselle laadukasta esiopetusta vähintään seitsemän lapsen muodostamassa vertaisryhmässä
- hakijamäärät suhteutettuna päiväkodeissa oleviin vapaisiin paikkoihin
- muun ikäiset varhaiskasvatuspalveluja tarvitsevat hakijat
- tilojen soveltuvuus esiopetusikäisille.

Lapsen esiopetuspaikka järjestetään lähialueperiaatteen mukaisesti **mahdollisimman läheltä kotia**. Ne esiopetusikäiset lapset, jotka eivät aiemmin ole mahtuneet kotiosoitteen mukaiseen lähialueen päiväkotiin, pyritään viimeistään esiopetusvuonna sijoittamaan omalle lähialueelle. Näin pystytään paremmin takaamaan opinpolun jatkumo lapselle. Tiettyä koulua ei luvata lapselle esiopetuksen alkaessa, vaan lapselle osoitetaan koulupaikka jossain lähialueen kouluista. **Koulupolulla ei tarkoiteta tiettyä koulua, vaan siirtymistä esiopetuksesta lähialueen kouluihin**. Esiopetus ja koulut tekevät kiinteää yhteistyötä esiopetusvuoden aikana.

Esiopetuksen päivittäinen aika vaihtelee yksiköittäin ollen joko klo 8.30–12.30 tai klo 9.00–13.00. Vuorohoitoa tarjoavissa päiväkodeissa esiopetusta järjestetään lasten hoitotuntien mukaisesti. Huoltaja huolehtii, että lapsi osallistuu esiopetukseen säännöllisesti ja on paikalla sovittuna esiopetusaikana. Sairauspoissaoloista ilmoitetaan esiopetuspaikkaan ja muista poissaoloista sovitaan aina päiväkodin johtajan kanssa. Pitkissä, yli kuu-kauden poissaoloissa huoltajien velvollisuus on huolehtia lapsen esiopetuksen keskeisten tavoitteiden toteutumisesta. Henkilökunnan kanssa käydään keskustelu tavoitteista ja mahdollisista korvaavasta toiminnasta poissaolon aikana.

Esiopetukseen hakeminen ja esiopetuksen kuljetukset

Elokuussa alkavaan maksuttomaan esiopetukseen hakevat kaikki 6-vuotiaat lapset, pidentetyn oppivelvollisuuden piirissä olevat 5-vuotiaat sekä ne 7-vuotiaat, joiden perusopetuksen aloittamista on siirretty vuodella eteenpäin. Jyväskylässä sekä kunnalliseen että yksityiseen esiopetukseen haetaan tammi-helmikuun vaihteessa, sähköisen asiointin kautta <https://www.jyvaskyla.fi/varhaiskasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus-ja-esiopetus/esiopetus/hakeminen-esiopetukseen>. Mikäli lapsi tarvitsee esiopetuksen lisäksi

varhaiskasvatusta, haetaan varhaiskasvatuspaikkaa esiopetuksen haun yhteydessä. Esiopetus ja siihen liittyvä varhaiskasvatus järjestetään samassa päiväkodissa, niin että lapsen päivästä muodostuu eheä kokonaisuus. Jos lapselle haetaan esiopetuksen jälkeistä iltapäivähoitoa muualle kuin esiopetusta järjestävään päiväkotiin, niin huoltajat vastaavat kuljetuskustannuksista.

Jyväskylän kaupungin **hallintosäännön** mukaan palvelukoordinaattori tekee päätöksen oppilaaksi ottamisesta esiopetukseen. Päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintoviranomaiselta. Mikäli lapsen esiopetuksen sijoituspaikka on muu kuin mihin perhe on toivonut, palveluohjaus on yhteydessä huoltajiin.

Kunta osoittaa lapselle esiopetuspaikan lähipäiväkodista. Esiopetuspaikaksi osoitetaan **päiväkoti, jonne ei kaupungille synny kuljetuksen järjestämisvelvoitetta**. Esiopetukseen osallistuva oppilas **on oikeutettu maksuttomaan kuljetukseen, jos matkan pituus yhteen suuntaan ylittää 5 km, ellei tien vaarallisuus tai oppilaan terveys muuta edellytä**. Esiopetuksessa olevan oppilaan oikeus maksuttomaan kuljetukseen sisältyy perusopetuslakiin (6 §, 2mom). Maksuttoman kuljetuksen perusteena on matka väestörekisteriin merkitystä kotiosoitteesta esiopetukseen ja takaisin. Matka mitataan lyhintä ympäri vuoden kulkukelpoista ja turvallista reittiä pitkin. Mikäli lapsi on oikeutettu kuljetusetuuteen, vanhemmat hakevat kuljetusetuutta. Kuljetusetuusanomuslomake annetaan perheelle päiväkodista. Päiväkodin johtaja tai palvelukoordinaattori valmistelee päätöksen ja palvelujohtaja tekee anomuksen perusteella asiasta päätöksen. Kuljetusetuus myönnetään joko kotiosoitteesta tai kodin lähellä olevasta kuljetusreitistä varrelle sijoittuvasta paikasta esiopetuspäätöksessä nimettyyn esiopetuspaikkaan. Päätökseen haetaan tarvittaessa muutosta valittamalla hallinto-oikeudelle.

Jos oppilas otetaan muuhun kuin perusopetuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun opetuksen järjestämispaikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi asetetaan, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Myös toisessa kunnassa tapahtuvaan esiopetukseen kuljettamisesta vastaa huoltaja. Mikäli lapsi muuttaa kesken esiopetuksen toimintavuoden alueelta toiselle, esiopetuspaikka järjestetään mahdollisuuksien mukaan uudelta alueelta. Lapsella on huoltajien niin halutessa mahdollisuus jatkaa esiopetusvuosi loppuun entisellä alueella, mutta kuljetusoikeutta ei tässä ratkaisussa tule.

Perusopetuslain 1 §:n nojalla varhaiskasvatuspaikassa järjestettävään esiopetukseen sovelletaan perusopetuslain ja -asetuksen säännöksiä. Opetusministeriön kannanoton mukaan esiopetusta saavaa oppilasta ei voida vaatia saatettavaksi opetuspaikkaan eikä noudettavaksi sieltä, vaikka esiopetus järjestetään päiväkodissa. Tämän perusteella **pelkkään esiopetukseen osallistuva lapsi voi kulkea itsenäisesti esiopetusmatkat**. Itsenäisestä kulkemisesta täytetään lomake päiväkodin johtajan ja huoltajan allekirjoittamana.

Esiopetuksen lisäksi varhaiskasvatukseen osallistuva lapsi on päiväkotiin tuottaessa huoltajansa vastuulla, kunnes päiväkodin henkilökunta on vastaanottanut hänet. Varhaiskasvatuksesta haettaessa lapsi on henkilökunnan vastuulla, kunnes huoltaja tai täysi-ikäinen henkilö on hänet vastaanottanut. Tästä syystä lapsen tuo ja hakee hoidosta huoltaja tai hänen kirjallisesti valtuuttamansa täysi-ikäinen henkilö. Lapsen voi kuitenkin luovuttaa myös 15 vuotta täyttäneelle henkilölle. Päiväkodin johtaja tekee asiasta päätöksen. Vastuu lapsen turvallisuudesta on valtuutuksen antaneella huoltajalla.

Perhepäivähoitajan omista lapsista maksettavan palvelurahan edellytyksenä on, että perheen kaikki lapset hoidetaan kotona. Palvelurahan maksaminen sulkee pois kaikki kunnalliset ja yksityiset varhaiskasvatuspalvelut. Yksityinen perhepäivähoitaja voi hakea omalle lapselleen kunnallista varhaiskasvatuspaikkaa, mutta ei voi saada samanaikaisesti palvelurahaa perheen muista lapsista jotka hoidetaan kotona. **Poikkeuksena ovat perhepäivähoitajan omat lapset jotka osallistuvat esiopetukseen ja joiden välimatka kodin ja esiopetuspaikan välillä ei oikeuta kaupungin järjestämään kuljetukseen, mutta on kuitenkin liian pitkä tai vaarallinen lapsen yksin kuljettavaksi.** Perhepäivähoitajan työn luonteesta tai perheen tilanteesta johtuen oman lapsen päivittäinen kuljettaminen esiopetukseen ei aina onnistu. Edellä kuvatuissa tilanteissa lapsi voi jäädä esiopetuksen jälkeiseen varhaiskasvatukseen ilman, että sillä on vaikutusta perheen muiden alle esiopetusikäisten kotona hoidettavien lasten palvelurahaan koulujen toimintavuoden mukaisesti toteutettavan esiopetusvuoden aikana. Esiopetuksen jälkeisestä varhaiskasvatuksesta peritään voimassa olevien maksuperusteiden mukainen asiakasmaksu.

Esiopetuksen pedagogiikan painopisteitä

Esiopetusikäiset lapset toimivat joko esiopetusikäisistä lapsista muodostuvissa vertaisryhmissä tai eri-ikäisistä lapsista muodostetuissa ryhmissä. Esiopetuksen tavoitteet toteutuvat ryhmän ikärakenteesta riippumatta. Toiminta organisoidaan niin, että esiopetusajaksi lapset jaetaan pienryhmiin, joissa toiminta on esiopetuksen tavoitteiden mukaista. Pienryhmissä voidaan paremmin huomioida lasten yksilölliset tarpeet ja tavoitteet.

Esiopetuksen päätavoite on lapsen hyvinvoinnin edistäminen, kehityksen tukeminen sekä oppimisedellytysten parantaminen ennen kouluikää. Pedagogisesti korkeatasoisessa esiopetuksessa iloitaan oppimisesta ja esiopetuksessa huolehditaan siitä, että lapsella on mahdollisuus saada monipuolisia oppimiskokemuksia. Esiopetussuunnitelma ei aseta lapsille tiettyä yhtenäistä oppimisen tavoitetasoa. Opettaja keskustelee kunkin lapsen tarpeista, toiveista, vahvuuksista ja oppimisen tavoitteista lapsen ja hänen huoltajansa kanssa.

Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa ja opetuksen järjestämisessä kunnioitetaan lasten mielenkiinnon kohteita. Monipuolisten työtapojen käyttö edellyttää, että oppimisympäristöissä on riittävästi erilaisia leikkiin ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa. Esiopetuksessa oppiminen on toiminnallista ja tapahtuu leikkien, liikuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden ja itseään ilmaisten.

Esiopetus muodostuu eri laajuisista ja eri tavoin toteutetuista oppimiskokonaisuuksista. Opetus on ilmiölähtöistä ja siihen sidotaan eri oppimiskokonaisuuksien sisällöt. Näitä sisältöjä ovat musiikillinen, kuvataiteellinen, suullinen, kehollisen ilmaisu ja käsityö, kielelliset taidot, historiallinen, yhteiskunnallinen ja eettinen näkökulma itseän ja ympäristöön, katsomuskasvatus, matemaattiset taidot, teknologia- ja ympäristökasvatus, liikunta, ruokakasvatus sekä kuluttajuus-, terveys- ja turvallisuuskasvatus. Lapset osallistuvat oppimissisältöjen suunnitteluun ja toteuttamisen arviointiin.

Esiopetusta on koko nelituntinen esiopetuspäivä kaikkine arjen tilanteineen. Jyväskylän esiopetuksessa painotetaan hyvinvointioppimista. Lapsi oppii perustaitoja, kuten

hyvät ruokailutavat, pukeutumisen ja omista tavaroista huolehtimisen. Lapsi oppii ymmärtämään miten liikkuminen, lepo ja terveellinen ravinto edistävät terveyttä ja hyvinvointia. Kaikissa Jyväskylän esiopetusryhmissä lapset saavat paljon liikunta- ja luontokokemuksia ja luontoa hyödynnetään oppimisympäristönä. Lasten kanssa käsitellään heidän hyvinvointiaan edistäviä asioita kuten levon, ravinnon, liikunnan ja mielen hyvinvoinnin merkitystä.

Fyysisen aktiivisuus

Jyväskylässä esiopetuksen tärkeänä tavoitteena on innostaa lapsia liikkumaan monipuolisesti ja kokemaan liikunnan iloa. Ohjatun liikkumisen lisäksi huolehditaan siitä, että lapsilla on mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikkumiseen sekä sisällä että ulkona. Yhteistyössä huoltajien kanssa lapsia rohkaistaan liikkumaan myös vapaa-ajalla erilaisissa tiloissa ja ulkona erilaisissa olosuhteissa. Osa liikunnasta tulee toteutua esiopetuksessa ja osa kotona. Jyväskylässä on käytössä liikunnan vuosikello sekä Ilo kasvaa liikuen - ohjelma.

Esiopetusaikaan ei kuulu nukkuminen eikä lepo. Esiopetusikäisille lapsille on kuitenkin mahdollistettava rauhoittuminen päivän aikana. Esiopetustilassa on hyvä olla paikka, jossa lapsi voi hiljentyä itsekseen tai aikuisen kanssa. Hetken rauhoittuminen kuuluu olennaisesti myös oppimiseen ja hyvinvoinnin edistämiseen. Varhaiskasvatuksessa esiopetusikäisen lapsen unen tarpeesta keskustellaan huoltajien kanssa.

Ruokakasvatus

Esiopetuksessa olevien lasten osalta Jyväskylässä noudatetaan varhaiskasvatuslakiin (2018) kirjattuja normiluonteisia ohjeistuksia ja varhaiskasvatuksen ruokailusuosituksia (2018). Varhaiskasvatuslain (11 §) mukaan varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle on järjestettävä lapsen ravitsemustarpeet täyttävä terveellinen ja tarpeellinen ravinto. Ruokailu järjestetään ohjatusti kaikille läsnä oleville lapsille.

Esiopetuksessa ruokailutilanteita käytetään päivittäisen terveyttä edistävän syömisen ja ruokaan liittyvän osaamisen oppimisympäristönä. Ruokailutilanteista luodaan lasten kanssa mahdollisimman viihtyisiä ja lapsia ohjataan hyviin tapoihin. Suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin lisäksi opetuksessa tutustutaan johonkin muuhun ruoka- ja tapakulttuuriin kotien asiantuntemusta hyödyntäen. Ruokailutilanteet ovat pedagogisesti ohjattuja sisältäen toimimista, kaikkien aistien käyttöä, yhdessä syömistä ja ruokapuhetta. Jyväskylässä ruokakasvatuksessa hyödynnetään Sapere-mentelmää. Pedagogisesti menetelmä on lapsilähtöinen, osallistava, tutkimiseen sekä aktiiviseen kokeilemiseen ja tekemiseen kannustava.

Sosioemotionaaliset taidot

Jyväskylän esiopetussuunnitelmassa pedagogisena painopisteenä on lasten sosioemotionaalisten taitojen kehittäminen. Lapsi tarvitsee turvallisen yhteisön, jotta hänen sosiaalisuutensa ja tunne-elämänsä voivat kehittyä. Näin ollen jokaisen lapsen tulee voida tuntea olonsa turvalliseksi päivän jokaisessa tilanteessa. Esiopetuksessa työskentelevien kasvattajien vastuulla on inklusiivisuuden hengessä lämpimän, kaikkia arvostavan, sekä osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistävän vuorovaikutusilmapiirin luominen. Mallit vuorovaikutuksesta ja kielenkäytöstä välittyvät lapsille. Esiopetusryhmissä käyte-

tään tunnetaitojen opettamiseen erilaisia materiaaleja, esimerkiksi Askeleittain- ja Huomaa hyvä- materiaaleja. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteitään ja kertomaan mahdollisista kiusaamistilanteista. Häirintään ja kiusaamiseen puututaan välittömästi.

Katsomuskasvatus esiopetuksessa

Katsomuskasvatuksen tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan. Yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja muut katsomukset (ml. uskonnottomuus) ja niihin liittyvät tavat. Katsomuskasvatus on yleissivistävää ja sitä toteutetaan osana esiopetuksen pedagogista toimintaa. Tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuurisen ja katsomuksellisen identiteetin kehittymistä. Katsomuskasvatuksessa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen ja kunnioittaen.

Juhlat ovat osa esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaista pedagogista toimintaa ja niiden suunnittelu lähtee lapsiryhmän tarpeista. Vuodenkulkuun kuuluu erilaisia juhla-aikoja, joista suuri osa liittyy suomalaiseen kristilliseen perinteeseen. Myös muiden kulttuurien juhlia vietetään, mikäli ne liittyvät lapsiryhmässä olevien lasten perinteisiin. Juhlien suunnittelussa huomioidaan lapsiryhmän kulttuurinen moninaisuus ja juhliin voi sisältyä joitakin uskontoon viittaavia elementtejä. Juhlaan mahdollisesti sisältyvän yksittäisen virren tai hengellisen laulun laulamisen johdosta juhlaa ei voida uskonnollisen suvaitsevaisuuden nimissä pitää uskonnon harjoittamiseksi katsottavana tilaisuutena (Perustuslakivaliokunnan mietintö 10/2002 vp ja 2/2014 vp). Huoltajia tulee tiedottaa riittävän ajoissa juhlista ja tilaisuuksista, jotka sisältävät uskonnon harjoittamisen elementtejä. Tarvittaessa huoltajien kanssa sovitaan lasta koskevista yksilöllisistä järjestelyistä (esim. poistuminen osaksi aikaa juhlasta). Joulun- ja pääsiäiskirkkoja voidaan järjestää, mutta niihin lapset osallistuvat vain huoltajan luvalla. Muille lapsille on järjestettävä korvaavaa toimintaa tälle ajalle. Mahdollinen esiopetukseen ja kouluun siunaaminen on vanhempien vastuulla ja tapahtuu vapaa-ajalla.

Oppimisen tuki osana esiopetuksen arkea

Lapsella on oikeus tarvitsemaansa tukeen. Tuki aloitetaan heti, kun tuen tarve ilmenee. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen vahvuudet sekä hänen oppimis- ja kehitystarpeensa. Lapsen tarvitsema tuki toteutetaan osana esiopetuksen arkea. Esiopetuksessa lapsi saa yleistä, tehostettua tai erityistä tukea sen mukaan, mitä hän tarvitsee. Inklusiivisessa toiminnassa painottuu vahva yleinen tuki, joka kuuluu kaikille lapsille. Jyväskylässä tuen kolmiportaisuus toteutuu tarvittaessa jo varhaiskasvatuksessa. Jokaisella esiopetusryhmällä on mahdollisuus saada erityisopettajan tuki.

Esiopetuksessa hyödynnetään erilaisia havainnoinnin työkaluja, kuten esimerkiksi Eskarin arki-materiaalia, joiden avulla henkilöstö tunnistaa oppimisvaikeuksiin liittyviä riskitekijöitä, sekä tukee lasta. Erilaisen materiaalin avulla helpotetaan havaintojen tekemistä, arviointia ja tavoitteiden asettamista. Havainnoista keskustellaan huoltajien kanssa. Monipuolisia työtapoja ja oppimisympäristöä muokataan lasten tarpeiden mukaan. Tarvittaessa tehdään monialaista yhteistyötä eri asiantuntijatahojen kanssa.

Esiopetuksen oppilashuolto

Laki oppilas- ja opiskelijahuollosta (1287/2013) koskee myös esiopetusta. Näin ollen esiopetuksessa olevalla lapsella on oikeus oppilashuoltohenkilöstön palveluihin. Koulupsykologit, koulukuraattorit ja kouluterveydenhoitajat tekevät monialaista yhteistyötä lapsen huoltajien ja päiväkotien esiopetusryhmien henkilöstön kanssa. Oppilashuoltotyöhön kuuluvat sekä esiopetuksen yhteisöllisen hyvinvoinnin edistäminen, että oppilaan yksilöllinen oppilashuolto. Esiopetuksen oppilashuolto koskee myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia.

Yhteisöllistä oppilashuoltoa

Esiopetuksen oppilashuollon tavoitteena on luoda terve ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö, jossa lapsen kehityksen ja oppimisen esteet tunnistetaan ja niihin puututaan mahdollisimman varhain. Esiopetuksen oppilashuollolla edistetään myönteistä vuorovaikutusta ja keskinäisen huolenpidon ilmapiiriä. Jokaisella esimiesalueella toimii oppilashuoltoryhmä, jossa oppilashuollon yhteisöllistä työtä suunnitellaan, koordinoidaan ja arvioidaan. Oppilashuoltotyö kuuluu kaikille päiväkotiyhteisössä työskenteleville työntekijöille, päiväkodin johtajan vastatessa siitä.

Yksilöllistä oppilashuoltoa

Yksilöllisen oppilashuollon tavoitteena on taata lapsen hyvinvointi, myönteinen kasvu ja kehitys, sekä oppiminen. Lapsen kehityksen seuranta ja arviointi, sekä huoltajien kanssa käydyt keskustelut auttavat henkilöstöä huomaamaan lapsen vahvuudet ja mahdolliset tuen tarpeet. Esiopetuksen henkilöstöllä on valmiudet tunnistaa lapsen terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat tekijät ja tarvittaessa ennaltaehkäistä niitä. Lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen turvaamiseksi laaditaan yksilölliset tavoitteet lapsen esiopetuksen opetussuunnitelman mukaiseksi.

Esiopetuksen ja perusopetuksen välinen yhteistyö

Jyväskylässä on laadittu ohjeet esi- ja perusopetuksen väliselle yhteistyölle. Tavoitteena on luoda yhdessä jokaiselle lapselle eheä opinpolku esiopetuksesta perusopetukseen. Esi- ja alkuopetuksen henkilöstö yhdessä kehittää yhteistä toimintakulttuuria ja madaltaa kouluun siirtymisen nivelvaihetta. Esiopetusyksikkö ja lähikoulu tekevät suunnitelmallista yhteistyötä alueellisia vahvuuksia korostaen. Yhteistyö voi olla yhteistä työpajatyöskentelyä, eskarivaihtoa, kummitoimintaa, sekä yhteisiä tapahtumia. Kouluympäristö tulee lapsille tutuksi esiopetusvuoden aikana, jolloin siirtyminen kouluun on helpompaa. Uusille päiväkotikouluille laaditaan yhteiset pedagogiset suunnitelmat.

Jyväskylässä 5.12.2018

Valmistelutyöryhmä, johon kuuluivat

Päivi Koivisto, palvelujohtaja

Sari Koivisto, palvelukoordinaattori

Elina Kylmälahti, lastentarhanopettaja

Sari Rannila, koordinoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja
sekä varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä

